

אור שלום

מרכז גורנין ללימוד פנימיית התורה והאגודות
לאורו של האצטנאי מקומחא י-ס אוהרשלום ספרין וצוקי

יג"ל ע"י בית המדרש אור שלום קרית ארבע ת.ד. 88 מיקוד 90100
דוא"ל - <mailto:info@ohrshalom.net>

מאורות שלום הפלון השבועי שלך
באינטרנט - <http://www.ohrshalom.net>

נר ראשון חנוכה תשס"ז

שבת פרשת וישב כ"ה כסלו

נר איש וביתו

המאמר מוקדש לעילוי נשמת דוד יצחק בן איסר יהודה הלוי ז"ל ורינה בת איסר יהודה הלוי ז"ל

אמרו רז"ל [שבת, כ"א] "ת"ר מצוות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד" – וצריך להבין מה סדר סדרו חכמי ישראל באמירתם שהולכים מאחד ומרבים עד אשר נר לכל אחד ואחד.

ואמר האדמו"ר זיע"א בשם הסבא קדישא [ה"ה – דברים, ו ; ז.]. "והנה עיקר מצות חנוכה נר אחד, להמשיך אור הכללות הכולל כל השבעה באחדות אחד, ולכן די בנר אחד לכל לילה נר אחד כי עיקר הוא הכללות. כי שבעה נרות שבעה שמות מ"ב ששורשן משבעת מלכים שמתו וחיו בתיקון מלך הדר שכולל כל השבעה באהבה ובאחדות אחד.

והמהדרין נר לכל אחד מבני הבית שיתפשט האור בהתפשטות לכל אחד כפי השגתו, כי המהדרין הם הכולל המתפשט. ולכן נר אחד שהרי הוא אור הכולל, ולכל אחד, שהרי הוא מתפשט באורו לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין שהוא הכולל שאינו מתפשט אלא דרך נס, יום ראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך ברזא דאין סוף.

כי חנוכה הוא להמשיך בגלות ובליילה תוספת אור מאור אין סוף, רזא דצדיק עליון, כי בגלות אין שם אלא ספיחים כמבואר [בפע"ח שער רחת"א] והיה הנס הזה בהמשכות האור והייחוד למקום חשך וליילה וגלות שיהיה גם שם תוספת אור, ואור חדש ולא ספיחים.

וזהו חנוכה שבא על אור חדש שנעשה בכל יום חינוך על דבר חדש, שטועם בכל יום אור חדש בעבודת השם יתברך, אשרי לזוכה לחזות בנעם ה'. ומשורש הכולל שהוא בחינת כתר אין סוף, נתחדש ממנו אור חדש לכל המתפשטים ממנו, וזהו המהדרין מן המהדרין, ואם המהדרין מן המהדרין מניחים שיהיה כל אחד מבני ביתו מדליק נר אחד הוא גם כן בכלל מהדרין מן המהדרין... [עכלה"ק].

והנה על דרך דבריו הקדושים שבידוע כי אא"ז מהרי"א צוק"ל היה מדבר ברוח הקודש ממש, נבוא לבאר עניין סדר הנרות וחנוכה בכלל.

ידוע כי בחודש כסלו היה גילוי פנימיות התורה והיות שהקב"ה "אסתכל באורייתא וברא עלמא", כוח ההסתכלות הזו פעלה שיהיה גילוי זה גם המקור העליון לניסים בעולם, כלומר שבחודש זה הכל יתהפך לטובה, באופן שנראה ונגלה בחינת "להנתן דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים להיות עתידים ליום הזה" [אסתר] כלומר, שידוע לכל העמים אלו שרי אומות העולם להיות עתידים "ליום הזה" הוא יום חנוכת המקדש הפנימי והכללי.

והנה, נקודה זו של התפשטות והופעת אור חדש בא מכוחה של התורה "אסתכל באורייתא", על כן

לנר שני של חנוכה

יובן דברי רז"ל שחודש כסלו הוא כחודש סיוון חודש גילוי התורה על ארבעת פניה – פרד"ס.. שהרי חודש סיוון השלישי מניסן, וניסן כידוע ראש השנה, כמופיע במשנה [ר"ה] " באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים", וחודש כסלו הוא החודש השלישי מראש-השנה שהוא בתשרי.

אלא שיש הבדל בין חודש ניסן לחודש תשרי, בהיות החודשים בחינת סגולה של חידוש האור הראשוני שנברא "ויאמר אלקים יהי אור" כי בחודש ניסן הוא שייך לעבודת הצדיקים, וזה למדים אנו מיציאת מצרים שהריהי כעין גירות, ובידוע שגר שנתגייר הוא כקטן שנולד, היינו, שהוא בבחינה של צדיק, ושום חטא או עניין שאינו ראוי לרצון ה' לא שייך בו, כדברי הרמב"ם [מורה נבוכים] "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון" ומשום כך אין האדם יכול לחטוא כלל – כקטן ממש.

ועניין חודש סיוון שהוא החודש השלישי מניסן, זמן מתן תורתנו שמכוחה מתקיים העולם באופן של גילוי אחר גילוי אורו של הא"ס המתפשט בכל דבר קטן כגדול.

חודש תשרי עניינו עבודת בעלי תשובה, בחינת "ועמך כולם צדיקים" ש"ריקנים שבך מלאים מצות כרימון". בחינת "כפלח הרימון רקתך" – שזו הבחינה של "כתר" "ק" היינו כתר יתנו לך בכל העולמות "מאה" ברכות, "וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'".

וכסלו החודש השלישי מתשרי, הוא מתן-תורה – בבחינה של "שמן ששון מחבריק" גילוי פנימיות התורה. וכמו שמעשה התשובה, למעלה מתורה, "שהתשובה קדמה לעולם" והיות ו"אסתכל בתורה וברא עלמא" הרי התשובה הייתה עוד טרם לתורה, ועל כן היא מועילה על מה שפגם בתורה. ובפרט שרעיון התשובה נלקח מהתורה עצמה. והסכמת בעל דין כ"מאה" עדים.

כך הם הדברים לגבי גילוי פנימיות התורה ששורשה בחודש כסלו, משום שבמתן-תורה של חודש סיוון ניתנה התורה על כל צדדיה, וגם "תורה חדשה מאיתי תצא" [ישעיהו נא,ד. ויק"ר פי"ג, ג] הגילוי העמוק בתורה, משום שהתורה שיש בידנו עתה היא בבחינה של "הבל לגבי תורת משיח".

ולמרות זאת, תורת הנסתר, פנימיות התורה מצויה בהעלם במתן-תורה בחודש סיוון, וגילוי פנימיות התורה היה למציאות בעולם הזה דווקא בחודש כסלו, השלישי מתשרי [חודש התשובה], ומשום שבחודש כסלו, התגלתה פנימיות התורה באור גדול, הרי מעלת כסלו גדולה היא משל סיוון.

מכאן היות שכסלו הוא זמן של גילוי תורה, גילוי אור חדש שבתורה, אור הפנימיות והחסידות – נמשך בעולם, גילוי חדש, שהוא עצמו נס שמעל הטבע.

אך עלינו לדעת שגם הנהגת הטבע הוא בחינת "ניסי" "נס להתנוסס", וההבדל שהטבע הוא בחינת גילוי בהתמדה ועקביות, ולכן "אין בעל הנס מכיר בניסו", עד שיכול ח"ו מישהו לחשוב ש"אין דין ואין דיין", אבל כשנראה הנס, שינוי הבריאה באופן שלא רגילים בו, הרי זה בגילוי חדש.

ולכן היה בחודש כסלו נס חנוכה, בשמן – שרומז לרזין דרזין, כנאמר לאהרון כה"ג "שלך גדולה משלהם", היינו [כפרש"י] נרות חנוכה מעלתם יתירה מנרות המקדש, שנרות המקדש אינם מתקיימים לעולם, ונרות חנוכה קיימים לעולם.

ועל כן, כשאמרו חז"ל "נר חנוכה איש וביתו" רמזו כי נפש ורוח [נ"ר] של "איש" הקב"ה הקרוי "איש מלחמה ה' שמו" הוא בבחינה של "ביתו" היינו בית המקדש, שיבנה במהרה בימנו, גילוי העתיד – משיח בן דוד יבוא ויגאלנו, כי בנ"ר של איש היהודי "נשמה שנתת בי טהורה" "מדיליה נפח" צריכה להיות משפיעה על ביתו הפרטי – היינו חינוך בניו ובנותיו בדרכי עבודת ה' והמידות הנצרכות לכך, כי בכך הופך הוא את ביתו למקום השראת השכינה "ושכנתי בתוכם", שזו בחינת הסתר [טבע] הנראה "דבר יום ביומו" באופן של המשכה הכוללת את כל האורות כולם.

אלא שהמשכה זו "איש וביתו" בנ"ר אחד בהיותה כוללת אור אין סוף לכל אחד ואחד מבני הבית, והוא עיקר, אלא ש"המהדרין מן המהדרין" אלו שמשפיעים מן הכלל אל הגילוי עד לנקודה הנמוכה מכולם, בהיות "מהדרין" מלשון "הדר וקבלוה" נר לכל אחד ואחד.

והוא על מנת לכלול את כל כללות האורות עד "קטן כגדול" להיות כלים ראויים להשראת השכינה ותיקון עולם במלכות שד"י, ודווקא בהיות מצוות חנוכה היא דרבנן, שורשם טוב על ייחוד עליון שנקרא ג' ראשונות, ולכן אנו אומרים "להדליק נר חנוכה" בחינת נח"ל - נ"פשונו ח"כתה ל"ה'.

והנה נבין את מאמרנו "הנרות הללו אנחנו מדליקים" וכל מצות שמנת ימי חנוכה הנרות הללו קודש הם" שלא יאמר אדם שדווקא נר אחד בכל לילה קדוש וזה עיקר המצווה, אלא כל המצוות שיש בימי חנוכה שזה מדליק נר איש וביתו בלבד, וזה מדליק נר לכל אחד ואחד, וזה מוסיף והולך, וזה מדליק שמ"ן, וכל שאר המנהגים, הם בכלל מצוות שמונת ימי חנוכה, וכל מצות של המהדרין ומהדרין מן המהדרין וכל אחד מבני הבית מדליק ומוסיף, כולם הם בחינות של קודש – ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד.

כי גילוי גדול זה של פנימיות התורה "נר חנוכה" בכל שמונת ימים הללו בא אל הגילוי לכל אחד ואחד, על מנת שיקבל מאור א"ס המסתתר בלהבה "אש שלהבת" ה, את הכוח לפעול באופן של מוסיף והולך כל ימות השנה.

ועל כן, מגודל אור א"ס בשמונת ימים אלו שהם "נס" הנהגה מעל הטבע, מעל הרגילות של שכל האדם, יש לעבוד את הקב"ה בהתלהבות נפש ורוח "נר" אך באופן של "להודות ולהלל לשמך הגדול" – ולא להשתמש באור הזך הזה, בגשמיות, על מנת למנוע שבירת הכלים.

אלא, ש"מוסיף והולך" בלקיטה "לקוטי בתר לקוטי" של ניצוצות הקודש ואור נרות חנוכה, על מנת להביאם אל הטוב המקווה, לעשות לקב"ה דירה בעולמות אלה, לאחר חנוכה. ובכוח "שמ"ן נרות החנוכה נהיה ניצולים מדינים קשים ומרים, "העלית מ"ן ש"אול נפשי חיתני מירדי בור". אכ"ר.

והרי מצווה בחנוכה להיות "מוסיף והולך" ועל כך נאמר שעל הפסוק "אתה האל עושה פלא" [תהילים, ע"ז] היינו שהש"י ברחמיו ובורב חסדיו מורה לנו את הדרך הטוב והישר "טוב וישר ה'" בהתגלותו לנו על ידי מידת חסדו, למרות שהוא פלא ומכוסה מעין כל חי, ונעלם מאין כל רעיון, הוא עושה מפלא אלף על דרך "ואאלפך חכמה" [איוב, ל"ג] ועל דרך "אני ה' מדריךך בדרך תלך" [ישעיה, מ"ח] "הדרכתני במעגלי יושר", וצמצם את עצמו כביכול בינינו שהשכל שלנו יוכל לקבל אלקותו יתברך.

ולכן, שכלנו נקרא אלוקי, וזהו "אתה האל" הוא מדת החסד העליון עושה ומצמצם את עצמך למטה אפילו בעולם העשייה, והוא עושה פלא המכוסה להתגלות מכח האלוקות, וזהו "לעושה מנפלאות אתה" והוא באמת "אלקים לבדך", ולא כמלך בשר ודם שמנהיג מדינתו עפ"י משרתיו והוא קבוע במקומו המיוחד לו, אבל השי"ת אף שהוא פלא, עם כל זה "מלא כל הארץ כבודו", ומגלה עצמו ומנהיג את העולם כולו בכבודו, באלוקות שלו – מושך את עצמו מלמעלה למטה.

וזהו באמת שהטוב הגנוז והצפון זרוע היא לצדיק להשפיע מדת טובו בעולם ולהוסיף דבר יום ביומו ולהכיר את בוראנו כדי ש"לפניו נעבוד ביראה ופחד" ואחר כך "נודה לשמו", וזהו מדרגת יוסף מלשון "מוסיף והולך בכל יום ויום", והוא סוד הנרמז בתורה "והוא בן שבע עשרה שנה" בחינת טו"ב [גימטרייה שבע עשרה] ומוסיף והולך כבית הלל על דרך "הלל בן שחר" [ישעיה, י"ד] מלשון אור.

וזהו "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם" [תהילים, ל"א] כי אותיות אהו"י נסתרות, [ומתחלף בעי"ן] [וא"ו מתחלף הי"ד] מורה על התגלות הבורא ית"ש באלוקותו מכח החסד העליון בשבעת ספירות הבנין.

והוא שאמר הנביא "ראיתי מנורה זהב שבעה נרותיה עליה" שהבורא יתברך עושה נפלאות לבדו "פלאות עדותיך" כי פלא גדול יש כשאנו אומרים בעל הניסים "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך" כי יכולים היו לגזור על מכאן ולהבא, אבל איך יגזרו שישכחו מה שלמדו כבר? אלא שיובן על פי דברי הגמרא [ברכות י"ז] "לעולם ילמד אדם אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא ללמוד לשמה". ומפורסמת הקושיה מכיוון שילמד "לעולם" שלא לשמה, אם כן מתי יבוא ללימוד לשמה?

אך יש לומר שהנה עיקר עסק התורה הוא "ללמוד וללמד ולשמור ולעשות ולקיים" הכל בפנימיות הלב. ואכן יקרה שגם אם למד האדם שלא לשמה, מכל מקום על ידי שלמד ויודע את הדין על בוריו מה לעשות ויקיים ויעשה אחר כך איזה מצווה לשמה בשלמות, אז בזה ניתקן גם הלימוד של שלא לשמה, כיון שעל ידי זה בא לקיים מצווה לשמה.

וזו הכוונה "לעולם ילמד אדם אפילו שלא לשמה" כיון שגם מתוך לימוד הזה יוכל לבוא לעשות ולקיים איזה מצווה לשמה ויתקן על ידה גם מה שלמד. ומכיוון שהרשעים הללו כוונתם הייתה רק להפסיק את עבודת הכה"ג שלא יוכל לעורר חיות ושמחה בלבנות ישראל, ועי"ז יפילו ח"ו את ישראל מדעתם וינתקו מהאמונה וממילא יהיה לימודם שלמדו הכל בבחינה של "שלא לשמה", ועם הגזרות שגזרו שלא לעשות את מצוות ה', הרי עי"ז זה ישכחו את התורה לגמרי.

אבל "יושב בשמים ישחק" ועשה "נס" מלשון הרמה "להתנוסס" על אומה הרשעה, ועל ידי ההנהגה של מעל הטבע, "שמ"ן ששון מחבר"ך" בחינת "ש"מ"ש ומגן הוי"ה אלקים" שהגביר חסדו עלינו וזאת בשל ח"ן, היא חכמת הנסתר, "חן וכבוד יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים" [תהילים, פ"ד]